

Cauza C-187/23

Cerere de decizie preliminară

Data depunerii:

23 martie 2023

Instanța de trimitere:

Amtsgericht Lörrach (Germania)

Data deciziei de trimitere:

21 martie 2023

Cu participarea:

E. V. G.-T., P. T., F. T. și G. T.

[*omissis*]

Amtsgericht Lörrach (Tribunalul Districtual din Lörrach)

Ordonanță

În procedura succesorală

P. M. J. T., născut la 12.12.1931, decedat la 15.09.2021,
cetățenia: franceză, ultima adresă: strada S
- defunct -

Cu participarea:

E. V. G.-T. [*omissis*]
– prima participantă –

[*omissis*]

P. T. [*omissis*]
– al doilea participant –

F. T. [*omissis*]
– al treilea participant –

G. T. [omissis]

– al patrulea participant –

Amtsgericht Lörrach (Tribunalul Districtual din Lörrach) [omissis], la 21 martie 2023, a decis:

1. Suspendă procedura până la pronunțarea Curții de Justiție a Uniunii Europene cu privire la întrebările preliminare de mai jos.
2. Adresează Curții de Justiție a Uniunii Europene pe calea trimiterii preliminare, în temeiul articolului 267 primul paragraf litera (b) și al doilea paragraf TFUE, următoarele întrebări privind interpretarea articolului 67 alineatul (1) al doilea paragraf litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 650/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 4 iulie 2012 privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești și acceptarea și executarea actelor autentice în materie de succesiuni și privind crearea unui certificat european de moștenitor (denumit în continuare „Regulamentul nr. 650/2012”):
  - a) Articolul 67 alineatul (1) al doilea paragraf litera (a) din Regulamentul nr. 650/2012 trebuie interpretat în sensul că vizează și contestațiile din însăși procedura de emitere a certificatului european de moștenitor pe care instanța nu le poate examina, cu consecința că acest articol nu vizează doar contestațiile formulate într-o altă procedură?
  - b) În cazul unui răspuns afirmativ la întrebarea de la litera a), articolul 67 alineatul (1) al doilea paragraf litera (a) din Regulamentul nr. 650/2012 trebuie interpretat în sensul că un certificat european de moștenitor nu poate fi emis nici în cazul în care contestațiile au fost formulate în procedura de eliberare a certificatului european de moștenitor, chiar dacă acestea au fost deja examinate în procedura privind certificatul de moștenitor prevăzută de dreptul german?
  - c) În cazul unui răspuns afirmativ la întrebarea de la litera a), articolul 67 alineatul (1) al doilea paragraf litera (a) din Regulamentul nr. 650/2012 trebuie interpretat în sensul că vizează orice contestații, chiar dacă acestea sunt nesuținute și, în această privință, nu sunt necesare activități formale de cercetare judecătorească?
  - d) În cazul unui răspuns negativ la întrebarea de la litera a), care este forma în care instanța trebuie să indice motivele pentru care a respins contestațiile și a eliberat certificatul european de moștenitor?

Motive

I. Prezentarea litigiului și a situației de fapt relevante

Defunctul a avut ultima reședință în R. (Germania), a fost cetățean francez și a decedat la 15 septembrie 2021. La 23 noiembrie 2021, prima participantă, fosta soție a defunctului, a solicitat, prin reprezentant procesual, un certificat european de moștenitor, în care să se indice că ea este unica moștenitoare. Există un testament care are următorul cuprins:

Testament conjunctiv

Noi, soții, E. G.-T., născută la 29 decembrie 1937, și P. T., născut la 12 decembrie 1931, ambii cu reședința pe strada S, declarăm următoarele:

- 1) Nu ne sunt opozabile dispozițiile pentru cauză de moarte anterioare și nu am lăsat nicio astfel de dispoziție. Pentru precauție, revocăm toate dispozițiile unilaterale sau conjunctive lăsate până acum.
- 2) Ne desemnăm reciproc moștenitori unici ai celuilalt. Numirea în calitate de moștenitori este reciprocă și obligatorie. Acela dintre noi care va supraviețui celuilalt nu este în plus limitat de această stipulație. El poate decide liber cu privire la moștenirea ce o va lăsa, chiar anterior morții celui care va deceda primul, însă numai în cazul în care va supraviețui celuilalt.
- 3) Amândoi avem reședința în Germania și dorim aplicarea dreptului succesoral german, pe care, în exercitarea dreptului de alegere a legii aplicabile, îl desemnăm, în măsura în care este permis, ca fiind dreptul aplicabil. Stipulația este reciprocă.

R., la 23 iulie 2020

E. G.-T.

Aceasta este și voința mea.

P. T.

Acest testament a fost scris și semnat de mâna participantei G.-T. În plus, testamentul poartă semnătura defunctului.

Există de asemenea un testament mai vechi, care are următorul cuprins (traducere în limba germană din limba franceză):

Eu, P. M. J. T., născut la 12 decembrie 1931 în A., cu reședința în T. L. R., SPANIA

Revoc toate dispozițiile anterioare pentru cauză de moarte.

Las moștenire cota-parte disponibilă din moștenirea mea celor doi nepoți ai mei, fiii lui P., și anume lui

N. A. J. T., născut la 12 octombrie 1988 în A. și

lui J. N. J. T., născut la 25 iunie 1993 în A.

Cota-parte se împarte în mod egal între cei doi.

Îl desemnez pe fiul meu, P., și numai pe el, să organizeze ceremonia funebră cu o slujbă în rit gregorian și înhumarea în D., Spania.

A., la 31 mai 2001

Acesta este testamentul meu.

P. T.

Acest testament a fost scris și semnat de mâna defunctului.

Prima participantă consideră că este moștenitoarea unică în temeiul testamentului din 23 iulie 2020. Al doilea-al patrulea participant consideră că acest testament este nul. Ei susțin că la momentul redactării testamentului defunctul nu mai avea capacitatea de a dispune prin testament și că semnătura nu îi aparține.

Însă defunctul avea încă capacitatea de a dispune prin testament. Al doilea-al patrulea participant au arătat doar că defunctul era uneori confuz. Or, acest aspect nu este suficient pentru a prezuma incapacitatea de a dispune prin testament sau pentru a examina în continuare această contestare. În acest scop, este necesar să se aducă argumente din care ar putea rezulta vicii de natură a afecta în așa măsură voința defunctului, încât acesta să nu mai fie capabil să înțeleagă semnificația și consecințele unui testament [*omissis*].

De asemenea, semnătura aparține defunctului. Instanței i-au fost prezentate mai multe semnături ale defunctului. Singura semnătură diferită este semnătura din anul 1956. Toate semnăturile ulterioare acestei date corespund semnăturii de pe testament.

II. Modul de redactare a dispozițiilor naționale aplicabile și jurisprudența pertinentă

Articolul 2267 din Bürgerliches Gesetzbuch (Codul civil german, denumit în continuare „BGB”):

1Pentru întocmirea testamentului conjunctiv prevăzut la articolul 2247 este suficient dacă unul dintre soți întocmește testamentul cu respectarea formei stabilite la articolul menționat, iar celălalt soț cosemnează el însuși declarația conjunctivă. 2Soțul cosemnatar indică data (ziua, luna și anul) și locul în care a semnat.

Articolul 26 din Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit (Legea privind procedura în materie matrimonială și procedura necontencioasă, denumită în continuare „FamFG”):

Instanța realizează din oficiu cercetările necesare în vederea constatării faptelor pertinente pentru soluționarea cauzei.

Articolul 352e din FamFG:

(1) 1Certificatul de moștenitor se emite numai dacă instanța succesorală consideră că au fost stabilite faptele necesare pe care se întemeiază cererea. 2Instanța se pronunță prin ordonanță. 3Ordonanța este executabilă de la data la care este dată. 4Comunicarea ordonanței nu este necesară.

(2) În cazul în care ordonanța este contrară voinței unui participant, ordonanța se comunică acestuia. 2În acest caz, instanța suspendă executarea imediată a ordonanței, iar emiterea certificatului de moștenitor se amână până la rămânerea definitivă a ordonanței.

(3) Dacă certificatul de moștenitor a fost deja emis, recursul împotriva ordonanței este admisibil numai dacă se solicită anularea certificatului de moștenitor.

Articolul 35 din Internationales Erbrechtsverfahrensgesetz (Legea privind procedurile în materia dreptului succesoral internațional):

(1) Dacă Regulamentul (UE) nr. 650/2012 și dispozițiile din prezenta secțiune nu prevăd altfel, se aplică Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit (Legea privind procedura în materie matrimonială și procedura necontencioasă).

Articolul 39 din Legea privind procedurile în materia dreptului succesoral internațional:

(1) 1Dacă sunt îndeplinite condițiile pentru emiterea unui certificat european de moștenitor, instanța emite în original certificatul european de moștenitor. 2Dacă sunt îndeplinite condițiile pentru eliberarea unei copii certificate sau pentru prelungirea perioadei de valabilitate a unei copii certificate, instanța eliberează o copie certificată sau prelungeste perioada de valabilitate a copiei certificate. 3În toate celelalte cazuri, instanța se pronunță prin ordonanță.

(2) Pentru emiterea unui certificat european de moștenitor și pentru eliberarea unei copii certificate, se utilizează formularul menționat la articolul 67 alineatul (1) a doua teză coroborat cu articolul 81 alineatul (2) din Regulamentul (UE) nr. 650/2012.

Jurisprudența instanțelor germane referitoare la articolul 67 alineatul (1) al doilea paragraf litera (a) din Regulamentul nr. 650/2012:

Oberlandesgericht Stuttgart (Tribunalul Regional Superior din Stuttgart, denumit în continuare „OLG Stuttgart”), ordonanța din 15.12.2020 – 8 W 342/20, [omissis] ECLI:DE:OLGSTUT:2020:1215.8W342.20.00

Procedura anterioară acestei ordonanțe: Amtsgericht Stuttgart (Tribunalul Districtual din Stuttgart, denumit în continuare „AG Stuttgart”), ordonanța din 10 august 2020 – 30 VI 665/19 –, [omissis] ECLI:DE:AGSTUTT:2020:0810.30VI665.19.00

III. Motivele trimiterii preliminare

1. Întrebarea preliminară de la litera a)

Procedura depinde de interpretarea articolului 67 alineatul (1) al doilea paragraf litera (a) din Regulamentul nr. 650/2012. Al doilea-al patrulea participant au contestat cererea formulată de prima participantă. Aceste contestații au fost examinate și cauza este în stare de judecată, instanța considerând că prima participantă a devenit moștenitoarea unică a defunctului. În consecință, sunt îndeplinite condițiile prevăzute la articolul 67 alineatul (1) primul paragraf din Regulamentul nr. 650/2012 pentru emiterea unui certificat european de moștenitor. Certificatul nu poate fi însă emis dacă articolul 67 alineatul (1) al doilea paragraf litera (a) din Regulamentul nr. 650/2012 trebuie interpretat în sensul că vizează și contestațiile din procedura de emitere a certificatului de moștenitor.

O atare interpretare ar împiedica emiterea certificatului european de moștenitor, întrucât în această procedură au fost formulate contestații.

2. Întrebarea preliminară de la litera b)

Reprezentantul procesual al primei participante a anunțat că va formula o cerere de certificat de moștenitor în cazul suspendării procedurii. În acest caz, contestațiile se examinează în conformitate cu dreptul național. Dacă contestațiile au fost examinate în procedura privind certificatul de moștenitor, se ridică problema de a ști dacă în această situație mai există contestații în temeiul articolului 67 alineatul (1) al doilea paragraf litera (a) din Regulamentul nr. 650/2012 sau dacă acestea au fost deja soluționate și trebuie eliberat certificatul european de moștenitor.

3. Întrebarea preliminară de la litera c)

În plus, contestațiile formulate de al doilea-al patrulea participant nu au fost susținute, așa încât instanța consideră că, fără desfășurarea formală a activităților de cercetare judecătorească, cauza este în stare de judecată. Emiterea certificatului

european de moștenitor depinde deci de aspectul dacă atare contestații sunt vizate sau nu de articolul 67 alineatul (1) al doilea paragraf litera (a) din Regulamentul nr. 650/2012.

4. Întrebarea preliminară de la litera d)

În cazul în care instanța trebuie să examineze de la început contestațiile, se ridică întrebarea unde trebuie prezentată această examinare. Pentru emiterea unui certificat european de moștenitor se utilizează formularul menționat la articolul 67 alineatul (1) a doua teză coroborat cu articolul 81 alineatul (2) din Regulamentul nr. 650/2012. Acest formular conține următoarea clauză:

autoritatea confirmă că a luat toate măsurile necesare pentru a informa beneficiarii cu privire la cererea de emitere a unui certificat și că beneficiarii nu au contestat la momentul emiterii certificatului niciuna dintre informațiile cuprinse în acesta.

Se ridică problema de a ști unde trebuie indicat faptul că au fost formulate contestații și că acestea trebuie respinse. Această chestiune este îndoielnică în contextul în care dreptul procesual nu prevede nicio ordonanță interlocutorie pentru emiterea certificatului european de moștenitor.

IV. Motivele pentru care instanța de trimitere are îndoieli privind interpretarea articolului 67 alineatul (1) al doilea paragraf litera (a) din Regulamentul nr. 650/2012

Interpretarea articolului 67 alineatul (1) al doilea paragraf litera (a) din Regulamentul nr. 650/2012 este controversată în Germania. Pe de o parte, se susține că Regulamentul nr. 650/2012 prevede o procedură consensuală. Acesta este motivul pentru care articolul 67 alineatul (1) al doilea paragraf litera (a) din Regulamentul nr. 650/2012 vizează contestațiile formulate chiar în procedura de eliberare a certificatului de moștenitor [*omissis*] [doctrină]. Principalele motive în acest sens sunt că dispozițiile procedurale ale Regulamentului nr. 650/2012 nu permit procedura contencioasă. Această procedură este concepută ca procedură amiabilă, care nu prevede nicio hotărâre pronunțată în contradictoriu.

Pe de altă parte, se opinează că instanța este obligată să examineze ea însăși contestațiile [*omissis*]. Sunt vizate numai contestațiile care au fost formulate într-o altă procedură. Acest lucru corespunde și articolului 67 alineatul (1) al doilea paragraf litera (a) din Regulamentul nr. 650/2012. Articolul 66 alineatul (1) a doua teză din Regulamentul nr. 650/2012 prevede de asemenea principiul examinării din oficiu, dacă legea națională dispune astfel, cum este cazul articolului 26 FamFG din dreptul german.

În ordonanța din 15.12.2020 – 8 W 342/20, [*omissis*] ECLI:DE:OLGSTUT:2020:1215.8W342.20.00, OLG Stuttgart a statuat că este necesară desfășurarea unei proceduri contencioase. În acest condiții, a admis

recursul, considerând că problema este una esențială și nu a fost încă tranșată de instanțele superioare. În literatura juridică, această decizie a fost criticată pentru că OLG Stuttgart nu a sesizat Curtea de Justiție a Uniunii Europene cu această problemă de interpretare [*omissis*]. Nu s-a introdus recurs, așa încât procedura nu a continuat la Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție, denumită în continuare „BGH”).

Reprezentantul procesual al primei participante a arătat că, în cazul unui răspuns afirmativ la întrebarea preliminară de la litera a), ar putea apărea o situație în care moștenitorilor reali nu li se poate emite un certificat european de moștenitor. În literatura juridică se apreciază în schimb că cel puțin instanța de recurs poate să examineze contestațiile, astfel încât autoritatea emitentă și instanța de recurs (articolul 72 din Regulamentul nr. 650/2012) aplică criterii de examinare diferite. [*omissis*]. Se mai apreciază că certificatul european de moștenitor trebuie emis în situația în care contestațiile au fost deja examinate într-o altă procedură [*omissis*]. Această din urmă procedură ar putea fi procedura privind certificatul de moștenitor în conformitate cu dreptul german, la care se referă întrebarea preliminară de la litera b), pentru că în procedura germană privind certificatul de moștenitor contestațiile se examinează și se cercetează din oficiu.

Pentru evitarea unor consecințe intolerabile, în literatura juridică se propune să nu se examineze contestațiile abuzive [*omissis*]. Acesta este aspectul la care se referă întrebarea preliminară de la litera c). În prezenta procedură contestațiile nu sunt abuzive, însă sunt atât de nesușinite, încât nu sunt necesare activități formale de cercetare judecătorească.

Informații privind căile de atac:

[*omissis*]